

YMPÄRISTÖNSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA VUOSILLE 2024-2026

Hyväksytty Tekninen lautakunta 19.12.2024 § x

Sisällys

1	Johdanto.....	3
2	Toimialue.....	3
3	Riskinarviointi ja valvontaluokat.....	5
3.1	Valvontaluokat.....	7
3.2	Tehostettu valvonta.....	7
4	Valvonta.....	8
4.1	Valvontaohjelman mukainen säännöllinen valvonta.....	8
4.1.1	Ympäristölupavelvolliset.....	8
4.1.2	Ilmoituksenvaraiset toimijat.....	9
4.1.3	Rekisteröitävät kohteet.....	9
4.2	Yhteiskäsittelylupavelvolliset.....	9
4.3	Maa-aineslain mukainen valvonta.....	9
4.4	Muu valvonta.....	10
4.4.1	Kertaluonteista toimintaa koskeva ilmoitusmenettely.....	10
4.4.2	Jätteiden käyttö maanrakennuksessa.....	11
4.4.3	Kuivalannan ja lannoitevalmisteiden varastointi aumassa.....	11
4.4.4	Maasto- ja vesiliikennelaki.....	11
4.4.5	Vesilaki.....	12
4.4.6	Vesihuoltolaki.....	12
4.4.7	Jätelaki.....	13
4.4.8	Sataman jätehuolto.....	13
4.4.9	Haja-asutusalueen jätevesien käsittelyn valvonta.....	13
5	Vastuhenkilöt ja valvonnan voimavarat.....	14
6	Viranomaisten välinen yhteistyö.....	14
7	Käytössä olevat tietojärjestelmät.....	15
8	Valvontasuunnitelman päivittäminen.....	15

1 JOHDANTO

Ympäristönsuojelulain 168 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen tämän lain mukaista säännöllistä valvontaa varten suunnitelma (valvontasuunnitelma) ja laadittava luvanvaraisten, ilmoitustenvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta säännöllisestä valvonnasta ohjelma (valvontaohjelma). Valvontaohjelma on pidettävä ajan tasalla ja valvontasuunnitelma on tarkistettava säännöllisesti.

Jätelain (646/2011, muutettu 834/2017) 124 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava jätelain 100 §:ssä tarkoitetun jätteen ammattimaisen keräyksen valvontaa varten suunnitelma. Suunnitelmat voidaan yhdistää samaan asiakirjaan.

Valvontasuunnitelma on julkinen asiakirja, joka asetetaan julkisesti nähtäville. Yksityiskohtainen valvontaohjelma ei ole julkinen, mutta toiminnanharjoittajalla on oikeus saada tietää kohteensa valvontaluokka ja perusteet sen määräytymiselle.

Muista ympäristönsuojelun valvontavelvoitteista määrätään jätelain (646/2011), maa-aineslain (555/1981), maastoliikennelain (1710/1995), merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009), ulkoilulain (606/1973), vesihuoltolain (119/2001), vesilain (587/2011), vesiliikennelain (463/1996) ja ympäristönsuojelulain (527/2014) sekä näiden nojalla annettujen asetusten kautta.

2 TOIMIALUE

Joutsan pinta-ala on 1066 km², josta vesistöjä on 199 km². Joutsan asukasluku oli vuoden 2022 lopussa 4 171 asukasta. Vakituksia ja vapaa-ajanasuntoja oli suunnilleen 2200 kpl vuonna 2023.

Toimialueen valvontakohteet koostuvat pääasiassa eläinsuojista ja maa-aineksen ottoalueista. Merkittävimpiä ympäristön pilaantumisen riskejä ovat alueella maaperän ja pohjaveden pilaantuminen.

Vilkaasti liikennöity valtatie 4 kulkee Pekkasen pohjavesialueen läpi aiheuttaen pohjavesien pilaantumisriskin onnettomuustilanteissa. Lisäksi oma riskinsä on Joutsenlammen pohjavesialueelle sijoittuva moottorirata JoSeMoRa, jolla ei ole ympäristölupaa. Myös osa valvottavista toiminnoista sijoittuu pohjavesialueelle.

Pohjavesialue voi kuulua johonkin viidestä luokasta: 1-, 2-, 1E-, 2E- tai E-luokkaan. Luokitus kuvaa pohjaveden vedenhankinnallista käyttöä ja suojelutarvetta. Pohjavesialue luokitellaan 1-luokkaan, mikäli alueen pohjavettä käytetään tai tullaan käyttämään yhdyskunnan

vedenhankintaan taikka talousvetenä enemmän kuin keskimäärin 10 m³ /d tai yli viidenkymmenen ihmisen tarpeisiin. I luokan pohjavesialue saatetaan myös luokitella 2-luokkaan tai poistaa luokitukselta. I luokan pohjavesialueella saattaa myös olla pohjavedestä suoraan riippuvaisia ekosysteemejä. Pohjavesialue voidaan silloin luokitella uudelleen joko 1E- tai 2E-luokkaan. Taulukossa 1. on esitetty Joutsan kunnassa sijaitsevien pohjavesialueiden tunnuksot ja luokat.

Taulukko 1. Joutsan kunnan pohjavesialueet ja niiden luokat

TUNNUS	POHJAVESIALUE	LUOKKA
0917201	Joutsa	1E
0917202	Pekkanen	1
0917207	Mieskonmäki	1
0917251	Joutsenlampi	2E
0917252	Matoharju	1
0941502	Rutalahti	2
0941503	Leivonmäki	2
0941551	Harjunkangas	1
0917205	Pirttikangas	2
0941501	Selänpohja	2E
0941506	Säynätharju	2
0917204	Vallaspelto	2
0941507	Havumäki	2

Pohjavesialueille on laadittu suojelusuunnitelma, joka päivitettiin vuonna 2023. Pohjaveden suojelemiseksi Joutsan kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä pohjavesialueille on annettu tarkennettuja määräyksiä.

Joutsassa on 192 järveä ja 1300 kilometriä rantaviivaa. Suurimmat järvet ovat Puula (yhteinen Kangasniemen, Hirvensalmen ja Mikkelin kanssa), Suontee (yhteinen Hirvensalmen ja Pertunmaan kanssa) ja Jääsjärvi (yhteinen Hartolan kanssa). Joutsan Natura-kohteita ovat Haapasuo-Syysniemi-Rutajärvi-Kivijärvi, Rokasuo, Kälkäsuolehmusuo, Harvastensuo, Angesselkä-Puttolanselkä, Suonteen pohjois- ja eteläosa, Keskienslampi-Riionlampi ja Välllyvuori-Huuvuori-Haukkavuori. Joutsan kunnassa sijaitseva Leivonmäen kansallispuisto esittelee kävijälle Keski-Suomen luonnon monimuotoisuutta.

3 RISKINARVIOINTI JA VALVONTALUOKAT

Ympäristönsuojelulain mukaisten määräaikaistarkastusten on perustuttava riskinarviointiin. Jätelain mukaisten valvontasuunnitelmien tulee perustua arviointiin riskeistä ja ympäristövaikutuksista, jotka jätteistä ja niiden jätehuollosta aiheutuvat.

Valvontaa on kohdistettu riskinarvioinnin avulla ympäristön kannalta haitallisimpiin ja suurimman riskin kohteisiin. Ympäristöriskillä tarkoitetaan ympäristönsuojelulaissa ympäristön pilaantumiseen liittyviä riskejä, jotka kattaisivat myös päästöistä aiheutuvat terveysriskit.

Valvontakohteiden luokittelussa valvontaluokkiin käytetään apuna taulukossa 2 esitettyä riskimatriisia. Riskimatriisissa ympäristöriskejä arvioidaan onnettomuuteen tai päästöön johtavan häiriötilanteen todennäköisyyden ja seurausten vakavuuden perusteella. Valvontaluokka määräytyy arvioidun ympäristöriskin mukaan.

Taulukko 2. Riskimatriisi

TODENNÄKÖISYYS	VALVONTALUOKKA			YMPÄRISTÖRISKI
erittäin suuri	2	1	1	merkittävä
suuri	3	2	1	kohtalainen
satunnainen	4	3	2	vähäinen
erittäin pieni	4	4	3	vähäisin
SEURAUUS	lievä	kohtuullinen	vakava	

Todennäköisyyden arvioinnissa käytetään seuraavaa jaottelua:

- erittäin suuri – useita kertoja vuodessa
- suuri – vuosittain
- satunnainen – harvemmin kuin kerran kahdessa vuodessa
- erittäin pieni – harvemmin kuin kerran kymmenessä vuodessa

Seurauksen arvioinnissa käytetään seuraavaa jaottelua:

- vakava – päästö aiheuttaa vaaraa terveydelle ja / tai ympäristön pilaantumista tai ympäristön pilaantumisen vaaraa, jonka vaikutusalue on laaja
- kohtuullinen – päästö aiheuttaa viihtyvyyshaittaa ja / tai ympäristön pilaantumisen vaaraa, jonka vaikutusalue on suppea
- lievä – päästö aiheuttaa lyhytaikaista viihtyvyyshaittaa

Taulukossa 3 on kuvattu valvontaluokan arvioinnissa käytettävien yleisimpien ympäristöriskien seuraukset ja taulukossa 4 on kuvattu toimialakohtaiset riskit. **Lihavoidut riskit** ovat määräävässä asemassa valvontaluokan määrittämisen kannalta.

Taulukko 3. Yleisimpien ympäristöriskien arviointi

RISKI	SEURAUUS
Ilmansaasteet terveydelle haitalliset	vakava
Ilmansaasteet viihtyvyyshaitta (haju)	lievä – kohtuullinen
Maaperän pilaantuminen	kohtuullinen – vakava
Maaperän pilaantuminen pohjavesialueella	vakava
Pintaveden pilaantuminen	lievä – vakava
Pohjaveden pilaantuminen	vakava
Roskaantuminen	lievä

Taulukko 4. Toimialakohtaisia riskejä

TOIMIALA	RISKIT
Ampumarata	melu , maaperän pilaantuminen
Asfalttiasema	haju, päästöt ilmaan, maaperän pilaantuminen
Betoniasema	päästöt ilmaan
Eläinsuoja	haju, maaperän-, pohja- ja pintaveden pilaantuminen
Jakeluasema	päästöt ilmaan, maaperän- ja pohjaveden pilaantuminen
Jätteen keräys	roskaantuminen , maaperän pilaantuminen
Jätteen kompostointi	haju , maaperän-, pohja- ja pintaveden pilaantuminen
Jätteen murskaus	melu , haju, päästöt ilmaan (pöly), roskaantuminen
Jätteen vastaanotto	haju, roskaantuminen , maaperän pilaantuminen
Jätteen välivarasto	haju, roskaantuminen
Kemiallinen pesula	päästöt ilmaan , maaperän ja pohjaveden pilaantuminen
Lämpökeskus	päästöt ilmaan , maaperän ja pohjaveden pilaantuminen
Maa-aineksen murskaus	melu , pohjaveden pilaantuminen
Maa-aineksen otto	melu , pohjaveden pilaantuminen
Moottoriturheilurata	melu , pohjaveden pilaantuminen
Pintakäsittely	päästöt ilmaan, jätevesipäästöt

3.1 VALVONTALUOKAT

Valvontakohteet on jaettu riskinarvioinnin perusteella seuraaviin valvontaluokkiin:

- **Valvontaluokka 1** tarkastetaan vähintään kerran vuodessa
  - ↳ kuuluvat ne toiminnot, joiden ympäristöriskien katsotaan olevan merkittäviä
- **Valvontaluokka 2** tarkastetaan vähintään kerran kolmessa vuodessa
  - ↳ kuuluvat ne toiminnot, joiden ympäristöriskien katsotaan olevan kohtalaisia
- **Valvontaluokka 3** tarkastetaan vähintään kerran viidessä vuodessa
  - ↳ kuuluvat ne toiminnot, joiden ympäristöriskien katsotaan olevan vähäisiä
- **Valvontaluokka 4** tarkastetaan vähintään kerran kahdeksassa vuodessa
  - ↳ kuuluvat ne toiminnot, joiden ympäristöriskien katsotaan olevan vähäisin

Valvontaluokat on kuvattu tässä suunnitelmassa toimialakohtaisesti. Valvontaohjelma perustuu laitoskohtaiseen riskinarviointiin, jossa on huomioitu toimialakohtaisen riskinarvioinnin lisäksi tehostetun valvonnan tarve. Valvontaluokka määrittää valvottavan kohteen vähimmäistarkastustiheyden.

3.2 TEHOSTETTU VALVONTA

Mikäli toiminta sijoittuu vedenhankinnan kannalta tärkeälle pohjavesialueelle tai ranta-alueelle, sen läheisyydessä on häiriintyneitä kohteita tai tarkastuksissa on todettu toistuvia lupamääräysten laiminlyöntejä, voidaan kohteen valvontaluokkaa muuttaa, jos toiminnalla nähdään tarvetta tehostetulle valvonnalle.

Jos toiminnassa esiintyy puutteita, lupaehtojen rikkomista tai vuosiraportointi on jätetty tekemättä tai on puutteellinen, suoritetaan ylimääräisiä tarkastuksia tapauskohtaisesti, kunnes toiminta täyttää lait ja määräykset.

Valvontaa tehostetaan myös, jos luvanvaraisessa ja rekisteröitävässä toiminnassa tapahtuu ympäristönsuojelulain 123 §:n mukainen poikkeuksellinen tilanne, josta toiminnanharjoittajan on ilmoitettava viipymättä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Valvonta onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa

Ympäristönsuojelulain 169 §:n mukaan valvontaviranomaisen on tarkastettava toiminta tai selvítettävä asia muulla asianmukaisella tavalla, jos onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on aihetta olettaa, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai merkittävää muuta ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa. Jos samanaikaisesti on vireillä toimintaa koskeva lupa-asia, on tarkastus tai selvitys tehtävä mahdollisuuksien mukaan ennen lupa-asian ratkaisemista.

Asianosaisten tekemät kirjalliset valitukset käsitellään, ja mikäli asia kuuluu ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan, on sillä velvollisuus antaa asiaa koskeva

valituskelpoinen päätös. Ympäristönsuojelulain 186 §:ssä on kerrottu kuka voi laittaa asian vireille. Nimettömät ja suulliset ilmoitukset otetaan käsittelyyn viranomaisen harkinnan mukaan.

Lisäksi valtion valvontaviranomainen voi panna vireille ympäristönsuojelulain 202 §:n 3 momentin 7 kohdassa tarkoitetun kunnan ympäristönsuojelumääräyksen antamista koskevan asian, jos kunta ei ole antanut määräystä mainitussa kohdassa tarkoitetuista toimista.

4 VALVONTA

4.1 VALVONTAOHJELMAN MUKAINEN SÄÄNNÖLLINEN VALVONTA

Ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröityjen laitosten säännöllinen valvonta koostuu vuosiraporttien ja tarkkailutulosten tarkastuksista ja määräaikaistarkastuksista kohteessa. Määräaikaistarkastukset toteutetaan tämän valvontasuunnitelman ja sen perusteella laaditun valvontaohjelman mukaisesti. Valvontaohjelma muodostuu laitosluettelosta, joka sisältää laitospohjaisen, riskinarviointiin perustuvan suunnitelman kalenterivuoden aikana tehtävistä tarkastuksista ja mahdollisista muista suunnitelmallisista valvontatoimenpiteistä. Vuosiraportit tarkastetaan vuosittain. Valvontaohjelman laatiminen edellyttää laitospohjaista riskinarviointia, joka tehdään tämän valvontasuunnitelman mukaisesti. Määräaikaistarkastusten järjestämisessä ei käytetä otantamenettelyä. Valvontaohjelma sisältää myös kuvauksen edellisen vuoden tavoitteiden toteutumisesta. Valvontaohjelma tehdään vuosittain ja se pidetään jatkuvasti ajan tasalla mm. päivittämällä uudet ja poistuvat toiminnot. Ohjelman mukainen valvonta on maksullista. Valvontaohjelman mukaiset kohteet tarkastetaan järjestelmällisesti niille määritellyn valvontaluokan mukaan.

4.1.1 YMPÄRISTÖLUPAVELVOLLISET

Ympäristönsuojelulain 27 §:n, 28 §:n ja 30 §:n mukaiset ympäristöluvanvaraiset toiminnot. Ympäristönsuojelulain ja maa-ainelain yhteiskäsittelyä koskevat toiminnot on listattu taulukossa 9. Maankaatopaikalla ei ole valvontaluokkaa, koska toimintaa ei ole aloitettu.

Taulukko 5. Ympäristöluvalliset toiminnot elokuussa 2024.

TOIMIALA	KPL	VALVONTA-LUOKKA
Ampumarata	1	4
Eläinsuoja	13	4
Jätteen vastaanotto ja/tai käsittely	4	3
Maankaatopaikka	1	
Lämpölaite	2	2-3
Maa-aineksen otto/murskaus	3	3
Krematorio / lemmikkieläinten polttolaite	1	4
VOC-laite	1	2

Yhteensä	34
-----------------	-----------

4.1.2 ILMOITUKSENVARAISET TOIMIJAT

Ympäristönsuojelulain 115a §:n mukaiset toiminnot, joista tehdään ilmoitus 120 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista. Vanhat ympäristölupapäätökset ovat voimassa, kunnes lupaa on tarpeen muuttaa toiminnan olennaisen muutoksen perusteella. Silloin jätetään lupahakemuksen sijasta ilmoitus ja asiassa annettava ilmoituspäätös korvaa voimassa olevan luvan.

Taulukko 6. Ilmoituksenvaraiset elokuussa 2024.

	ILMOITUKSEN- VARAISET TOIMINNOT	VALVONTA- LUOKKA
Eläinsuoja	4	3

4.1.3 REKISTERÖITÄVÄT KOHTEET

Ympäristönsuojelulain 116 §:n mukaiset rekisteröintiä edellyttävät toiminnot. Vanhojen, jo olemassa olevien ja ympäristöluvitettujen toimintojen osalta on määritelty määräajat, johon mennessä rekisteröinti tulee viimeistään tehdä. Jakeluasemien rekisteröinti on tehtävä viimeistään 1.1.2020 mennessä. Mikäli ympäristölupa tulee uusina ennen ko. päivämäärää, jätetään uuden lupahakemuksen sijaan rekisteröinti-ilmoitus, jolloin vanha ympäristölupa raukeaa viranomaisen käsiteltävä rekisteröinti-ilmoituksen.

Taulukko 7. Rekisteröidyt toiminnot elokuussa 2024.

	REKISTERÖITY	VALVONTA- LUOKKA
Asfalttiasema	1	3
Lämpölaite	1	2
Jakeluasema	5	2
Yhteensä	7	

4.2 YHTEISKÄSITTELYLUPAVELVOLLISET

Maa-ainesluvut, joihin liittyy kiviaineksen louhintaa tai murskausta enemmän kuin 50 päivää käsitellään 1.7.2017 alkaen ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain yhteislupakäsittelyssä.

Taulukko 9. Yhteiskäsittelyluvut elokuussa 2024

	KPL	VALVONTA- LUOKKA
Pohjavesialueella	2	1
Muut	6	1
Yhteensä	8	

4.3 MAA-AINESLAIN MUKAINEN VALVONTA

Maa-aineslain mukaista valvontatyötä ovat mm. toiminnan aloitus- ja lopputarkastukset, vuosittaiset tarkastuskäynnit, luvassa määriteltyjen vuosiraporttien tarkastaminen, ja projektiluonteiset riskinarvioinnit ja selvitykset.

Taulukko 10. Maa-aineslain mukaiset luvat elokuussa 2024

	KPL	VALVONTA-LUOKKA
Pohjavesialueella	9	1
Muut	5	1
Yhteensä	14	

4.4 MUU VALVONTA

Muiden kuin lupavelvollisten yritysten ja kiinteistöjen valvonnassa pääpaino kohdistuu jätelain, jätehuolto- ja ympäristönsuojelumääräyksien noudattamiseen. Valvontatyön tehostamiseksi tarkastuksia yrityksiin voidaan tehdä toimialakohtaisesti. Ennen tarkastuskäyntiä yrityksille lähetetään infokirjelmä ja esitietolomake.

Valvontaa suoritetaan myös tulleiden yleisöilmoitusten perusteella. Ilmoitukset liittyvät yleensä jätelain mukaiseen roskaantumiseen. Ilmoitetut kohteet tarkastetaan, jonka jälkeen ryhdytään asianmukaisiin jatkotoimenpiteisiin.

Myös lakisääteisten ilmoitusten käsittelyyn voi liittyä tarkastuksia ja niistä annettuja päätöksiä valvotaan tapauskohtaisesti.

4.4.1 KERTALUONTEISTA TOIMINTAA KOSKEVA ILMOITUSMENETTELY

Melua ja tärinää aiheuttava tilapäinen toiminta

Ympäristönsuojelulain 118 §:n mukaisten melua ja tärinää aiheuttavien ilmoituksen valvontaa suoritetaan toiminnanaikana tapauskohtaisesti. Ympäristönsuojelumääräyksissä on annettu tarkempia määräyksiä ilmoitusvelvollisuudesta, miten toiminta tulee järjestää ja ehdot, jolloin ilmoitusta ei tarvitse tehdä. Ympäristönsuojeluviranomainen tekee ilmoituksen johdosta päätöksen.

Koeluontoinen toiminta

Ympäristönsuojelulain 31 §:n mukaan ympäristölupaa ei tarvita koeluonteiseen lyhytaikaiseen toimintaan, jonka tarkoituksena on kokeilla uutta tekniikkaa, raaka- tai polttoainetta, valmistus- tai polttomenetelmää tai puhdistuslaitetta taikka käsitellä jätettä laitos- tai ammattimaisesti tällaisen toiminnan vaikutusten, käyttökelpoisuuden tai muun näihin rinnastettavan seikan selvittämiseksi. Koeluonteisesta toiminnasta on tehtävä ympäristönsuojelulain 119 §:n mukainen kirjallinen ilmoitus viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista. Ympäristönsuojeluviranomainen tekee ilmoituksen johdosta päätöksen.

Poikkeuksellinen tilanne

Ympäristönsuojelulain 120 §:n mukainen ilmoitus, poikkeuksellisesta tilanteesta muussa kuin luvanvaraisessa tai rekisteröitävässä toiminnassa, tulee jättää viipymättä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tilanteesta, josta voi onnettomuudesta, ennakoimattomasta tuotantohäiriöstä tai muusta niihin rinnastettavasta yllättävästä, toiminnasta riippumattomasta poikkeuksellisesta syystä taikka rakennelman tai laitteen purkamisesta toiminnassa, joka ei ole luvanvarainen tai rekisteröitävä, aiheutuu tai uhkaa aiheutua päästöjä tai syntyy jätettä siten, että siitä voi aiheutua välitöntä ja ilmeistä ympäristön pilaantumisen vaaraa tai jätteen määrän tai ominaisuuksien vuoksi tavanomaisesta poikkeavia toimia jätehuollossa.

Ympäristönsuojeluviranomainen tekee ilmoituksen johdosta päätöksen. Ilmoituksen johdosta suoritetaan tarkastus viipymättä, sekä sen johdosta annettavan päätöksen määräyksiä toteutumista valvotaan tarkastuksilla.

4.4.2 JÄTTEIDEN KÄYTTÖ MAANRAKENNUKSESSA

Ympäristösuojelumääräyksiensä mukaan jätteiden sijoittaminen maahan on kielletty, poikkeuksena puhtaiden betoni- ja tiilijätteiden hyödyntämisestä maanrakentamisessa. Tästä on tehtävä kirjallinen ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella vähintään 30 päivää ennen toiminnan aloittamista. Betonijätteen laajamittaisesta hyödyntämisestä on säännelty valtioneuvoston asetuksessa (843/2017) eräiden jätteiden hyödyntämisestä maanrakentamisessa. MARA-asetus koskee jättemateriaalien hyödyntämistä liikenne- ja teollisuusalueilla. MARA-asetuksen mukaisesta hyödyntämisestä ilmoitus tehdään Keski-Suomen ELY-keskukselle. ELY:n käsittelemät MARA-ilmoitukset tulevat tiedoksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ilmoituksen saapuessa arvioidaan jälkivalvonnan tarve kuten ilmoitusten käsittelyssä.

Ympäristönsuojeluviranomainen voi vaatia ympäristölupaa haettavaksi, mikäli hyödynnettävä määrä tai sijoituspaikka sitä edellyttää.

4.4.3 KUIVALANNAN JA LANNOITEVALMISTEIDEN VARASTOINTI AUMASSA

Valtioneuvoston asetuksen eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (1250/2014) 9 §:n mukainen ilmoitus kuivalannan ja pakkaamattomien orgaanisten lannoitevalmisteiden varastoinnista aumassa, josta on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle 14 vuorokautta ennen varastoinnin alkamista.

Lannan levittämisen kieltoajasta poikkeamisesta on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle lokakuun loppuun mennessä.

4.4.4 MAASTO- JA VESILIIKENNELAKI

Maastoliikennelain 30 §:n mukaan moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla tapahtuvaan kilpailujen ja harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samassa maastossa on haettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa. Lupa on haettava myös yksittäisen tapahtuman järjestämiseen, jos tapahtumasta on odotettavissa huomattavia haittoja luonnolle, muulle ympäristölle, asutukselle, yleiselle virkistyskäytölle, kalastukselle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle.

Vesiliikennelain 21 §:n mukaan moottorikäyttöisellä vesikulkuneuvolla suoritettavien kilpailujen tai harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samalla vesialueella on haettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa. Lupa on haettava myös yksittäisen tapahtuman järjestämiseen, jos tapahtumasta on odotettavissa merkityksellisiä ympäristöhaittoja.

Maasto- ja vesiliikennelain mukaista lupaa ei kuitenkaan tarvita tätä tarkoitusta varten asemakaavassa varatulle alueelle tai alueelle, jolle on annettu ympäristönsuojelulaissa tarkoitettu ympäristölupa. Lupaa ei myöskään tarvita viranomaisten tai puolustusvoimien harjoituksiin.

4.4.5 VESILAKI

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on vesilain yleisenä valvontaviranomaisena alueellisen ELY-keskuksen rinnalla. Valvontatoimeen kuuluu laajasti jatkuva vesiympäristön tilan ja käyttömuotojen seuranta. Rikkomustapauksissa valvontaviranomainen voi tehdä hallintopakohakemuksen aluehallintovirastoon laittoman tilan korjaamiseksi.

Jos ojitusta koskevaa asiaa ei ole tarpeen käsitellä vesilupa-asiana eikä ojitustoimituksessa ja ojituksessa syntyä erimielisyys, josta ei päästä sopimukseen, asian ratkaisee kunnan ympäristönsuojeluviranomainen (VL 5:5, VA 29 §). Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi ojitusta koskevana asiana päättää myös sadevesiviemärin sijoittamisesta toisen kiinteistölle. Ympäristönsuojeluviranomainen voi vesilain 4 luvun 2 §:n mukaan hakemuksesta päätöksellään rajoittaa vesialueen veden ottamista.

Vesilain mukaisen päätöksen valmistelussa arvioidaan jälkivalvonnan tarve ja tarvittavat tarkastukset merkitään valvontaohjelmaan. Jälkivalvonta voidaan myös kirjata päätökseen.

Myös muussa vesilain valvonnassa kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on valvovana viranomaisena, vaikka hakemukset ja ilmoitukset käsitellään Keski-Suomen ELY-keskuksessa tai aluehallintovirastossa. Tällöin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen roolina on yleisöilmoitusten vastaanotto, neuvonta, ilmoitusten tarpeen arviointi ja tarvittaessa yhteydenpito Keski-Suomen ELY-keskukseen.

4.4.6 VESIHUOLTOLAKI

Ympäristönsuojeluviranomainen voi vesihuoltolain 11 §:n mukaan myöntää hakemuksesta vapautuksen vesi- ja viemäriverkkoon liittymisestä. Ympäristönsuojeluviranomainen on valvontaviranomaisena vesihuoltolain rikkomustapauksissa (VHL 29 §).

4.4.7 JÄTELAKI

Jätelain valvontaa suoritetaan pitkälti yleisöilmoitusten perusteella. Ilmoitukset liittyvät yleensä jätelain mukaiseen roskaantumiseen. Ilmoitetut kohteet tarkastetaan, jonka jälkeen ryhdytään asianmukaisiin jatkotoimenpiteisiin. Suurin osa siivoamisvelvollisuuden saaneista kohteista on yksittäisiä tapauksia, mutta kohteen valvonnasta voi muodostua pitkäaikainen, jopa vuosia kestävä prosessi.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen merkitsee ilmoitukset jätteen ammattimaisesta keräyksestä jätehuoltorekisteriin.

Jätehuoltoviranomainen päättää jätehuoltomääräyksistä, jätetaksasta ja jätteenkuljetusjärjestelmästä. Jättemaksuja koskevat asiat ja poikkeukset jätehuoltomääräyksistä käsittelee kunkin jätehuoltoviranomaisen tai kunnan hallintosäännön määrittelemä viranhaltija.

Jätelain 100 §:n mukaiset jätehuoltorekisteriin merkitsemistä edellyttävät toiminnot on kuvattu taulukossa 8 (alla).

Taulukko 8. Jätehuoltorekisteriin merkittävät toiminnot elokuussa 2024

	KPL	VALVONTA-LUOKKA
Hyötyjätteiden keräyspisteet	6	4
Risu- ja haravointijäte	2	3

4.4.8 SATAMAN JÄTEHUOLTO

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo merenkulun ympäristönsuojelulain 4 §:n mukaan huvivenesatamien jätehuoltoa ja huviveneistä peräisin olevien jätteiden vastaanottoa.

Sataman pitäjän on laadittava sataman jätehuoltosuunnitelma. Hyväksytty jätehuoltosuunnitelma merkitään ympäristönsuojelun tietojärjestelmään ja se on tarkistettava, jos satamaan jätettävien jätteiden laatu, määrä tai jätehuolto muuttuu merkittävästi. Jos jätehuoltosuunnitelmaa ei ole ollut tarpeen tarkistaa kolmen vuoden kuluessa sen hyväksymisestä, sataman pitäjän on lähetettävä asianomaiselle valvontaviranomaiselle ilmoitus, että jätehuoltosuunnitelma on edelleen voimassa.

4.4.9 HAJA-ASUTUSALUEEN JÄTEVESIEN KÄSITTELYN VALVONTA

Ympäristönsuojeluviranomainen valvoo jätevesien käsittelyä koskevan lainsäädännön noudattamista kunnan alueella. Kaikilla haja-asutusalueen kiinteistöllä tulee olla valtioneuvoston asetuksen (157/2017) mukainen jätevesien käsittelyjärjestelmä.

Pohjavesialueilla ja alle 100 metrin etäisyydellä vesistöistä sijaitsevien rakennusten, ennen vuotta 2004 voimassa olleisiin rakentamisajankohdan mukaisiin vaatimuksiin tai myönnettyyn rakennuslupaan perustuvien käyttökuntoisten jätevesijärjestelmien tulee täyttää ympäristönsuojelulaissa, hajajätevesiasetuksessa ja kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä jäteveden käsittelylle asetetut vaatimukset 31.10.2019 mennessä. Muilla alueilla sijaitsevien jätevesien käsittelyjärjestelmien on täytettävä puhdistusvaatimukset muun remontin yhteydessä.

Sellaisten kiinteistöjen osalta, joiden jätevesijärjestelmiltä edellytetään puhdistusvaatimusten täyttämistä määräaikaan 31.10.2019 mennessä, on omistajan tai haltijan mahdollista hakea ympäristönsuojeluviranomaiselta poikkeamista jätevesien käsittelyvaatimuksista enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Poikkeaminen vaatimuksista voidaan myöntää, jos ympäristönsuojelulaissa määritellyt edellytykset täyttyvät. Edellytyksenä on, että jätevesistä ympäristöön aiheutuvaa kuormitusta voidaan pitää huomattavan vähäisenä tai että edellytetyt toimet ovat kiinteistön haltijalle kohtuuttomat.

Automaattisesti vapautettuja jätevesijärjestelmien korjausvelvoitteesta ovat sellaiset kiinteistöt, joiden omistaja tai haltija on syntynyt ennen 9.3.1943 edellyttäen, että kiinteistön jätevesijärjestelmä on käyttökuntoinen eikä aiheuta ympäristön pilaantumisen vaaraa.

Haja-asutusalueen jätevesien käsittelyn valvonta suoritetaan esim. projektiluonteisesti.

5 VASTUUHENKILÖT JA VALVONNAN VOIMAVARAT

Vuonna 2024 Joutsan ympäristönsuojelutehtävät on hoidettu yhteistyössä Luhangan kunnan kanssa. Luhangan ja Joutsan kunnilla on erilliset lautakunnat, jotka hoitavat ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviä alueillaan. Kunnilla on myös omat ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmat. Tehtäviä on hoitanut yksi viranhaltija, jonka työajasta 6 päivää kuussa on ollut Toivakassa, 2 päivää Luhangan kunnan käytössä ja 12 päivää Joutsan kunnan käytössä.

Vuosina 2025 ja 2026 ympäristönsuojelutehtävät on tarkoitus hoitaa yhteistyössä Toivakan kunnan kanssa.

6 VIRANOMAISTEN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Valvontaviranomaisten on annettava toisilleen pyynnöstä virka-apua ympäristönsuojelulain 187 §:n mukaan sen laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

Tärkeimpiä yhteistyökumppaneita ovat rakennusvalvonta, terveydensuojeluviranomainen, Keski-Suomen ELY-keskus ja poliisi sekä tarvittaessa tehdään yhteistyötä myös pelastusviranomaisen, rajavartiolaitoksen, tullin ja turvallisuus- ja kemikaalivirasto kanssa.

Keski-Suomen ELY-keskuksen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen välinen työnjako on suurelta osin määritelty lainsäädännössä (ilmoitusten käsittelyt, päätöksenteko), mutta valvonnassa vastuita ei ole tarkasti rajattu. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävä on pääasiassa toimia linkkinä kuntalaisten ja ELY-keskuksen välillä. Lupa-asioista annettavissa lausunnoissa kunnan ympäristönsuojeluviranomainen pyrkii tuomaan esiin paikallisen tason ympäristövaikutukset.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi tehdä vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisia tarkastuksia ELY-keskuksen pyynnöstä, jos ympäristötoimiston työtilanne sen sallii – erityisesti, jos tarkastus jäisi ELY-keskuksen työtilanteen vuoksi muuten tekemättä.

7 KÄYTÖSSÄ OLEVAT TIETOJÄRJESTELMÄT

Joutsan kunnassa on käytössä asianhallintajärjestelmänä Dynasty 10, jossa päätökset tehdään. Lisäksi ympäristönsuojeluviranomaisella on käytössään karttaohjelmalla Sitowise Group Oyj:n toimittama LOUHI-tietojärjestelmä. Lisäksi käytössä ovat maa-aineslupien tietojärjestelmä NOTTO sekä valtionhallinnon ympäristönsuojelun valvonnan sähköinen asiointijärjestelmä YLVA. Lisäksi käytössä on Lupapiste lupien sähköistä hakemista varten.

8 VALVONTASUUNNITELMAN PÄIVITTÄMINEN

Valvontasuunnitelma arvioidaan uudelleen joka kolmas vuosi tai aikaisemmin jos lainsäädännön muutokset aiheuttavat tarpeen valvontasuunnitelman tarkastamiseen jo ennen sitä.

Valvontasuunnitelman pohjalta laadittu valvontaohjelma pidetään ajan tasalla, ja luvitetut, ilmoituksenvaraiset ja rekisteröidyt uudet valvontakohteet lisätään taulukkoon valvontaluokkineen päätöksen jälkeen. Taulukosta poistetaan toimintansa lopettaneet laitokset ja mahdolliset muutokset pyritään kirjaamaan siihen viimeistään niin, että valvontaohjelma on ajantasainen aina vuoden loppuun mennessä. Valvonnan toteutumista arvioidaan vuosittain valvontaohjelman hyväksymisen yhteydessä.